

Λουκιανός, Άληθής Ίστορία 1.23-26 (διασκευή)

Ο Λουκιανός (γενν. περ. 120 μ.Χ.), όπως γνωρίζετε από την Α΄ Γυμνασίου, στο έργο του Άληθής Ίστορία (ή Άληθῆ Διηγήματα) περιγράφει ένα φανταστικό ταξίδι στη Σελήνη. Στο απόσπασμα που θα μελετήσετε περιγράφει με γλαφυρό και απολαυστικό τρόπο τους φανταστικούς κατοίκους της Σελήνης, τους «Σεληνίτες», τους οποίους γνώρισε, αφού το πλοίο με το οποίο υποτίθεται ότι ταξίδευε παρασύρθηκε από τυφώνα και «αεροδρόμησε» για επτά μέρες...

Καλὸς δὲ παρὰ Σεληνίταις νομίζεται, ἦν πού τις φαλακρὸς ἦ. Καὶ μὴν καὶ γένεια φύουσιν μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα. Καὶ ὄνυχας ἐν τοῖς ποσὶν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶν μονοδάκτυλοι. Καὶ ἐπειδὴν ἦ πονῶσιν ἢ γυμνάζωνται, γάλακτι πᾶν τὸ σῶμα ἰδροῦσιν, ὥστε καὶ τυροὺς ἀπ' αὐτοῦ πηγνυνται. Τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς περιαιρετοὺς ἔχουσι καὶ πολλοὶ τοὺς σφετέρους ἀπολέσαντες παρ' ἄλλων χρησάμενοι ὀρῶσιν. Τινὲς δὲ καὶ πολλοὺς ἀποθέτους ἔχουσιν, οἱ πλούσιοι. Κάτοπτρον δὲ μέγιστον κεῖται ὑπὲρ φρέατος οὐ πάνυ βαθέος. Ἐὰν μὲν οὖν εἰς τὸ φρέαρ καταβῆ τις, ἀκούει πάντων τῶν ἐν τῇ γῆ λεγομένων, ἐὰν δὲ εἰς τὸ κάτοπτρον ἀποβλέψῃ, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη ὀρᾷ. Τότε καὶ τοὺς οἰκείους ἐγὼ ἐθεασάμην καὶ πᾶσαν τὴν πατρίδα, εἰ δὲ κάκεῖνοι ἐμὲ ἐώρων, οὐκέτι ἔχω εἰπεῖν. Ὅστις δὲ ταῦτα μὴ πιστεύει οὕτως ἔχειν, ἂν ποτε καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἀφίκηται, εἴσεται ὡς ἀληθῆ λέγω.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Παρά Σεληνίταις δὲ νομίζεται καλὸς,
Ανάμεσα στους κατοίκους της Σελήνης όμως, θεωρείται όμορφος,

ἦν τις ἢ φαλακρὸς πού.
αν κάποιος είναι φαλακρὸς κάπου.

Καὶ μὴν φύουσιν καὶ γένεια μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα.
Κι όμως αφήνουν και γένια λίγο μέχρι τα γόνατα.

Καὶ οὐκ ἔχουσιν ὄνυχας ἐν τοῖς ποσίν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶν μονοδάκτυλοι.
Και δεν έχουν νύχια στα πόδια, αλλά όλοι είναι μονοδάχτυλοι.

Καὶ ἐπειδὴν ἢ πονῶσιν ἢ γυμνάζωνται, ἰδροῦσιν γάλακτι πᾶν τὸ σῶμα,
Και όταν ή κοπιάζουν ή γυμνάζονται, ιδρώνουν με γάλα σε όλο το σώμα,

ὥστε πήγνυνται καὶ τυροῦς ἀπ' αὐτοῦ.
ώστε πήζουν και τυριά απ' αυτό.

ἔχουσι δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς περιαιρετοὺς
και έχουν τα μάτια πρόσθετα

καὶ πολλοὶ ἀπολέσαντες τοὺς σφετέρους ὀρῶσιν χρησάμενοι παρ' ἄλλων.
και πολλοί αν χάσουν τα δικά τους βλέπουν χρησιμοποιώντας από άλλους.

Τινὲς δὲ ἔχουσιν καὶ πολλοὺς ἀποθέτους, οἱ πλούσιοι.
Και μερικοί έχουν και πολλά αποθηκευμένα, δηλαδή οι πλούσιοι.

μέγιστον δὲ κάτοπτρον κείται ὑπὲρ φρέατος οὐ πάνυ βαθέος.
Και ένας πολύ μεγάλος καθρέφτης βρίσκεται πάνω από ένα πηγάδι όχι πολύ βαθύ.

Ἄν μὲν οὖν τις καταβῆ εἰς τὸ φρέαρ, ἀκούει πάντων τῶν λεγομένων ἐν τῇ γῆ,
Αν λοιπόν κάποιος κατεβεί στο πηγάδι, ακούει όλα όσα λέγονται στη γη,

ἐὰν δὲ ἀποβλέψῃ εἰς τὸ κάτοπτρον, ὀρᾷ πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη.
κι αν κοιτάξει προσεκτικά στον καθρέφτη, βλέπει όλες τις πόλεις και όλα τα έθνη.

Τότε ἐγὼ ἔθεασάμην καὶ τοὺς οἰκείους καὶ πᾶσαν τὴν πατρίδα,
Τότε εγώ είδα τους συγγενείς και όλη την πατρίδα,

εἰ δὲ κάκεῖνοι ἐμὲ ἐώρων, οὐκέτι ἔχω εἰπεῖν.
αν όμως και εκείνοι με έβλεπαν, δε μπορώ ακόμη να πω.

Ὅστις δὲ μὴ πιστεύει ἔχειν οὕτως ταῦτα,
Όποιος όμως δεν πιστεύει ότι είναι έτσι αυτά,

ἂν ποτε καὶ αὐτὸς ἀφίκηται ἐκεῖσε, εἴσεται ὡς λέγω ἀληθῆ.
αν κάποτε και ο ίδιος φτάσει εκεί, θα μάθει καλά ότι λέγω την αλήθεια.

Ερμηνευτικά σχόλια

κάτοπτρον μέγιστον: Εξαιρετικά πρωτότυπη και χαρακτηριστική της δημιουργικής φαντασίας του είναι η ιδέα του Λουκιανού να παρουσιάσει το *κάτοπτρον*. Από πολύ παλιά ασκούσε ιδιαίτερη έλξη στην ανθρώπινη φαντασία η πιθανότητα να υπάρχουν και άλλοι κάτοικοι του Σύμπαντος, και μάλιστα νοήμονες, όπως εμείς. Συνήθως η σχετική λογοτεχνία τους φαντάζεται πιο προηγμένους από τους ανθρώπους, με φιλειρηνικές ή κατακτητικές διαθέσεις, ή ως τερατόμορφους οργανισμούς που συνιστούν απειλή για την ανθρωπότητα.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Ποια εξωτερικά χαρακτηριστικά των Σεληνιτών σάς εντυπωσίασαν περισσότερο;
2. Πώς λειτουργεί το *κάτοπτρον* και ποια δυνατότητα δίνει στους Σεληνίτες;
3. Σε ποιο βαθμό ανταποκρίνεται στον τίτλο *Άληθής Ίστορία* το απόσπασμα που διαβάσατε; Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ονόμασε έτσι το έργο του ο Λουκιανός; Πώς ερμηνεύετε την τελευταία περίοδο του κειμένου;

arxaia-latinika.gr

Γ.1.

Γ' κλίση επιθέτων

Φωνηεντόληκτα σε -ύς, -εῖα, -ύ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ονομ.	ὁ	βαθ- ύς	ἡ	βαθ- εῖα	τό	βαθύ
Γεν.	τοῦ	βαθ- έος	τῆς	βαθ- είας	τοῦ	βαθ- έος
Δοτ.	τῷ	βαθει	τῇ	βαθ- εία	τῷ	βαθει
Αιτιατ.	τόν	βαθ- ύν	τήν	βαθ- εῖαν	τό	βαθύ
Κλητ.	ῶ	βαθύ	ῶ	βαθ- εῖα	ῶ	βαθύ
	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ονομ.	οἱ	βαθεῖς	αἱ	βαθ- εῖαι	τά	βαθέ- α
Γεν.	τῶν	βαθ- έων	τῶν	βαθ- ειῶν	τῶν	βαθέ- ων
Δοτ.	τοῖς	βαθ- έσι	ταῖς	βαθ- εῖαις	τοῖς	βαθέ- σι
Αιτιατ.	τούς	βαθεῖς	τάς	βαθ- είας	τά	βαθέ- α
Κλητ.	ῶ	βαθεῖς	ῶ	βαθ- εῖαι	ῶ	βαθέ- α

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ονομ.	ὁ	θῆλυ- ς	ἡ	θήλ- εια	τό	θῆλυ
Γεν.	τοῦ	θήλ- εος	τῆς	θελ- είας	τοῦ	θήλ- εος
Δοτ.	τῷ	θήλει	τῇ	θελ- εία	τῷ	θήλει
Αιτιατ.	τόν	θῆλυ- ν	τήν	θήλ- ειαν	τό	θῆλυ
Κλητ.	ῶ	θῆλυ	ῶ	θήλ- εια	ῶ	θῆλυ
	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ονομ.	οἱ	θήλεις	αἱ	θήλ- ειαι	τά	θήλε- α
Γεν.	τῶν	θελ- έων	τῶν	θελ- ειῶν	τῶν	θελέ- ων
Δοτ.	τοῖς	θήλ- εσι	ταῖς	θελ- εῖαις	τοῖς	θήλε- σι
Αιτιατ.	τούς	θήλεις	τάς	θελ- είας	τά	θήλε- α
Κλητ.	ῶ	θήλεις	ῶ	θήλ- ειαι	ῶ	θήλε- α

Γ.2.

Υποτακτική

Οι εγκλίσεις του ρήματος στην αρχαία ελληνική γλώσσα είναι τέσσερις: οριστική, υποτακτική, ευκτική και προστακτική.

Η υποτακτική είναι τεσσάρων ειδών:

- **Απλή υποτακτική**
- **Βουλευτική** (προτρεπτική και απαγορευτική)
- **Απορηματική**
- **Μελλοντική**

Η **υποτακτική** χρησιμοποιείται στις **δευτερεύουσες προτάσεις** και δηλώνει:

- το **προσδοκώμενο** (=αυτό που περιμένουμε να γίνει)
π.χ. Λέγω ταῦτα, ἵνα μάθητε.
- **αόριστη επανάληψη στο παρόν και στο μέλλον.**
π.χ. Ἐπειδὴν ἢ πονῶσιν ἢ γυμνάζωνται, γάλακτι πᾶν τὸ σῶμα ἰδροῦσιν

Η **υποτακτική** χρησιμοποιείται και στις **κύριες προτάσεις** και τότε δηλώνει:

- **προτροπή** (προτρεπτική υποτακτική)
π.χ. Ἴωμεν και ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός.
- **απαγόρευση** (απαγορευτική υποτακτική)
π.χ. Μὴ ἄλλως ποιήσης.
- **απορία** (απορηματική υποτακτική).
π.χ. Θέλεις μείνωμεν;

Υποτακτική ἐγκλίση διαθέτουν οι εξής χρόνοι:

- **ενεστώτας**
- **αόριστος**
- **παρακείμενος**

Παρατηρήσεις:

- Η υποτακτική παίρνει ἄρνηση μή.
- Στην υποτακτική τοποθετούμε το -η-, -ῆ- και το -ω- εκεί όπου η οριστική έχει -ε-, -ει και -ο-.

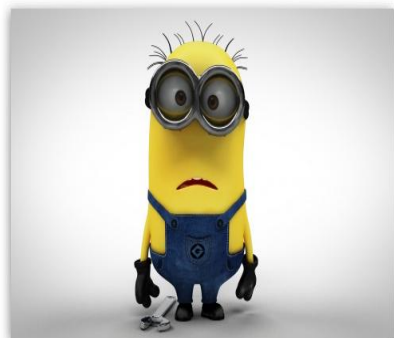
Υποτακτική ενεστώτα και αορίστου Ε.Φ.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
λύ-ω	λύ-σ-ω
λύ-ης	λύ-σ-ης
λύ-η	λύ-σ-η
λύ-ωμεν	λύ-σ-ωμεν
λύ-ητε	λύ-σ-ητε
λύ-ωσιν	λύ-σ-ωσιν

Παρατηρήσεις:

- Η υποτακτική αορίστου σχηματίζεται όπως και στην οριστική, δηλαδή με την αλλαγή του χρονικού χαρακτήρα και τοποθετώντας διαφορετική κατάληξη.
π.χ. βλάπτωσιν και βλάψωσιν
φυλάττης και φυλάξης
πείθητε και πείσητε
- Η υποτακτική αορίστου δεν παίρνει αύξηση.

arxaia-latinika.gr

Ενεστώτας	Αόριστος
λύ___	λύσω
λύης	λυσ___
λύ___	λύσ___
λύ___	λυσ_____
λύ___	λύσητε
λύωσιν	λύσ_____